

## Pratarmė

Šiame *Acta Paedagogica Vilnensia* tome nuspręsta atsisakyti ilgametės tradicijos – skirstyti žurnalą į tris dalis. Tačiau žurnalo straipsnius vienijančios gijos išlieka. Vienos iš jų labiau susijusios su metodologija, kitos – su tematika. Nemažą dalį šiame tome publikuojamų straipsnių jungia istorinis ir lyginamasis aspektas. Išskirtina ir dalyje straipsnių pateikiama vizualinė medžiaga, kuri yra lygiavertė tekstui, o ne tik atlieka iliustracijų vaidmenį.

Straipsnyje *Ne ta ranka – ne toks vaikas: kairiarankių vaikų ugdymas sovietinėje Latvijoje* aptariant kairiarankių vaikų permokymą dėmesys sutelkiamas ne tiek į pedagogines priemones, bet ir į politinės galios įtaką žmogaus kūno ir proto sąveikai, pasitelkiant „naujojo sovietinio žmogaus“ kūrimo konceptą ir nepajudinamą įsitikinimą, kad iš kiekvieno vaiko galima išugdyti tikrą socialistinės visuomenės narį.

Indoktrinacijos mechanizmas atskleidžiamas ir antrame straipsnyje analizuojant įvairius vienos Lenino vaikystės nuotraukos pateikimo variantus. Išryškinant vizualinės propagandos pedagogikoje reikšmę parodoma, kaip komunistų valdžia bandė kurti naujų ceremonijų ir ritualų tvarką bei konstruoti socialistinę tapatybę.

Trečiame straipsnyje nutolstama nuo sovietinės realybės. Jame lyginamos dvi katalikiškojo ugdymo sampratos: viena iš seniausių – šv. Ignaco Lojolos (jėzuitiškoji), ir viena iš naujausių – XX a. antroje pusėje Italijoje dirbusio katalikų kunigo Luigi Giusani ugdymo samprata. Nors straipsnyje paliečiamas ir istorinis dėmuo, tačiau labiau orientuojamasi į dabartį, svarstant, kaip katalikiškasis ugdymas galėtų atliepti nūdienos iššūkius ir padėti spręsti aktualiąsias pasaulio problemas.

Lyginamasis aspektas ryškus ir nagrinėjant karjeros bei akademinio konsultavimo Lietuvos, Italijos, Airijos ir Graikijos mokyklose klausimus, taip pat straipsnyje apie Lietuvos ir Kazachstano mokyklų vadovų vadybinę patirtį. Lyderystės tema (tik jau ne mokyklos vadovų, o mokytojų) gvildinama dar viename straipsnyje, kuriame teikiamos tiek teorinės, tiek praktinės įžvalgos apie mokytojų pasidalytosios lyderystės ir ją lemiančios tarpasmeninės kompetencijos svarbą.

Nors straipsnyje apie estetinę ugdymo(si) aplinką aptariami įvairiose šalyse (Brazilijoje, JAV, Švedijoje, Danijoje ir kt.) „svajonių mokyklos“ projektai, čia vis dėlto svarbiau ne tiek lyginimas, kiek kiekvieno atvejo išryškinimas bei bandymas atskleisti estetinės aplinkos ir mokinių meninės saviraiškos santykį. Straipsnis išsiskiria vizualinės medžiagos gausa. Jos netrūksta ir analizuojant ritmo sąvoką ir jos supratimo ugdymą pradinėse klasėse atliekant origamio aplikacijos užduotis.

Aukštajam mokslui šiame tome skiriamas tik vienas straipsnis. Jame universitetų jungimas analizuojamas kaip politinis reiškinys, kurio supratimas konstruojamas per viešąjį diskursą, skelbiamą 2016–2018 metų internetinės žiniasklaidos pranešimuose.

Kronikos skylyje pristatoma diskusija apie pohumanistinį ugdymą. Šios diskusijos atraminis taškas – prof. Lilijos Duoblienės monografija „Pohumanistinis ugdymas. Dekoduoti“ (Vilniaus universiteto leidykla, 2018), kuri, pažymint reikšmingiausias Universiteto mokslininkų 2018 metų laimėjimus, buvo pripažinta geriausia socialinių mokslų srities monografija. Nuoširdžiausi sveikinimai monografijos autorei!

*Irena Stonkuvienė*